

Forslag til planprogram

Områdereguleringsplan for Vålebru

Innhold

Forord	3
Dagens situasjon	3
Vurdering av KU plikt	3
Hva er et planprogram?	3
Planformen områderegulering	4
Bakgrunn og formål med planarbeidet	4
Visjoner og mål	4
Planprosess	5
Stedsutviklingsprosjektet Vålebru inn i framtida	5
Planavgrensning	6
Tidsplan	7
Medvirkning	8
Informasjon til politiske utvalg og andre interessenter	9
Medvirkningsportal	9
Åpne møter	10
Sammendrag av innkomne merknader til varsel om planoppstart	11
Lovgrunnlag	15
Overordnede planer og føringer	16
Nasjonale planer og retningslinjer	16
Regionale planer og strategier	17
Tilgrensende planer og pågående planarbeid	20
Konsekvensutredning	21
Utredningsbehov og fokusområder	21
Vedleggsliste	29

Forord

Gjeldende reguleringsplan for Vålebru ble vedtatt tilbake i 2003, og det er et stort behov for revisjon. I Ringeby kommunes planstrategi 2016-2019, står det at sentrumsplanen forutsettes revidert når kommuneplanens arealdel er vedtatt. I henhold til vedtak UPT-007/21, ble det varslet oppstart for reguleringsplanarbeidet i februar 2021. Hensikten med planarbeidet er å fastsette mål og rammer for utvikling av Vålebru.

Planprogrammet kan omtales som «planen for planen», og beskriver kommunens intensjon med planprosessen for revidering av reguleringsplan for Vålebru. Et planprogram er ikke juridisk bindende, og kan heller ikke påklages. Planprogrammet angir hvilke overordnede utredninger, analyser og avklaringer som skal legges til grunn for sentrumsplanen.

Dagens situasjon

Vålebru er stasjonsby og kommunesenter i Ringeby i Gudbrandsdalen. Kvartalsstrukturen som er tatt vare på vest for Våla, kan spores tilbake til Reguleringsplan for Vaalebro fra 1899. Denne reguleringsplanen var den første i sitt slag utenfor byene i Norge, og skulle styre utviklingen som fulgte etter at Dovrebanen stod ferdig gjennom Gudbrandsdalen. Ringeby sentrum har kulturhistorisk verdi som «den planlagte stasjonsbyen».

I samarbeid med handelsstanden har Ringeby kommune gjennom to tiår jobbet målrettet med stedsutvikling. Vålebru er i dag et kompakt sentrum der eldre trehusbebyggelse, god helhet i materialbruk og vegetasjonsbruk, bilfrie byrom og et godt handels- og serveringstilbud gir attraktivitet. Ringeby kommune ble i 2011 tildelt Statens bymiljøpris for sitt langsiktige arbeid med uterom og møteplasser i tettstedet. Ringeby sentrum har i dagens situasjon en tydelig egenart og identitet som «landsby».

Vurdering av KU plikt

Revisjon av reguleringsplan for Vålebru er vurdert til å falle innenfor den kategorien planer som skal konsekvensutredes i henhold til Forskrift om konsekvensutredninger av 21.06.2017 § 6b). Forslag til planprogram skal utarbeides i samsvar med forskriften og legges ut til offentlig ettersyn.

Hva er et planprogram?

Planprogrammet skal gjøre rede for hva som er tenkt med planarbeidet eller tiltaket, og hvilke problemstillinger som anses viktige for miljø og samfunn. Det skal også gis en beskrivelse av hvordan planprosessen tenkes gjennomført. Planprogrammet kommer med forslag til hvilke temaer som bør utredes for det aktuelle planområdet, og på hvilken måte det er planlagt å innhente informasjon om temaet.

I § 17 i forskriften sies det «Utredninger og feltundersøkelser skal følge anerkjent metodikk og utføres av personer med relevant faglig kompetanse». I henhold til forskriften skal data som samles inn i arbeidet med konsekvensutredningen systematiseres og legges inn i offentlige databaser, jf. § 24.

I høringsperioden kan privatpersoner, interesseorganisasjoner og offentlige instanser komme med innspill til det foreslåtte programmet. Er det f.eks. andre tema som bør vurderes? Er det andre metoder som hadde vært mer hensiktsmessige? Er det noe en bør være oppmerksomme på?

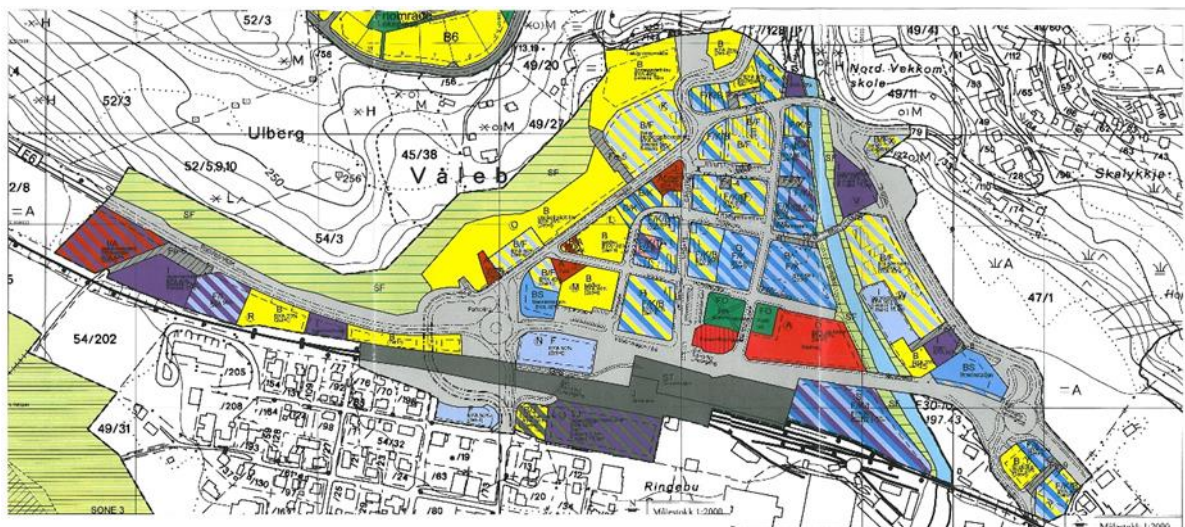
Planformen områderegulering

Områdereguleringsplan er kommunen sitt planredskap for avklaringer av arealbruken for større og komplekse områder. Planformen kan også ha et detaljeringsnivå for enkelte delområder som gjør det mulig å fremme tiltak som byggesak med bakgrunn i planen. For noen arealer innenfor planavgrensningen vil det ikke være mulig å detaljere tilstrekkelig, og for disse arealene må det da settes krav om egen detaljregulering. Områdereguleringen vil likevel si noe om løsninger for formål, veg, tilkomst med mer, slik at nødvendige overordnede føringer vil være på plass. En detaljreguleringsplan på sin side skal for alle deler av planen ha et detaljnivå som gjør at det kan fremmes byggesak.

Bakgrunn og formål med planarbeidet

Visjoner og mål

Målet er å legge til rette for videreutvikling av et attraktivt og klimavennlig tettsted, og å styrke Ringebu sentrum som handelssted, møtested, bosted og arrangementsarena.

Figur 1 Gjeldende reguleringsplan for Vålebru. Hensikten med planarbeidet er en revisjon av denne planen til en områdereguleringsplan hvor enkelte delområder er så detaljerte at planen kan ligge til grunn for byggesak.

Planen skal definere ulike delområder i sentrum og vise handlingsrom og rammer for utvikling av de ulike områdene. Ulike deler av sentrum har ulike forutsetninger for fortetting og utvikling ut fra landskap, overordnet struktur, kulturmiljøverdier, eksisterende bygningsstruktur, plassering og kontekst, topografi, solforhold, bruk, funksjoner, støy, luftkvalitet osv. Planen vil definere enkeltområder og områder som skal vurderes sammen, og legge føringer om videre detaljregulering der dette er aktuelt. Det er en ambisjon at enkelte områder skal reguleres så detaljert at det ikke vil være behov for detaljregulering før byggesak. Dette vil bli avklart i planprosessen.

Planen skal legge føringer for overordnede strukturer som grunnlag for videre utvikling av et kompakt og sammenhengende sentrum. Gater, veger, nettverk av byrom, grønne strukturer, gangveger/skoleveger,

sykkelveger, kjøremønster, siktlinjer, landskaps- og naturelementer sørger for sammenheng i og til/fra sentrumskjernen.

Gjennom en overordnet og balansert sentrumsutvikling skal planen:

- Tilrettelegge for fortetting med kvalitet.
- Tilrettelegge for gode trafikale løsninger for gående og syklende, kollektivtrafikk og bil til og fra og internt i tettstedet.
- Utvikle felles byrom med gode møteplasser.
- Tilrettelegge for bygging av leiligheter.
- Tilrettelegge for handel og næringsliv.
- Hensynta barn og unge.
- Ivareta grupper med spesielle behov.
- Ivareta viktige kulturhistoriske verdier.
- Sikre viktige grønnstrukturer.
- Sikre tilgang til natur som ressurs og for rekreasjon.
- Ta høyde for endringer i klima og miljø, flom og grunnforhold.

Planprosess

Planprosessen skal gjennomføres i henhold til kravene i plan- og bygningsloven. Ved varsling om oppstart av planarbeid ble de berørte offentlige organer og andre interesserte orientert om planavgrensning og rammene for planprosessen. Planprogram legges i mange tilfeller ut til offentlig ettersyn samtidig med varsel om planoppstart. I denne prosessen sendes planprogrammet ut på høring separat. En fordel med dette er at merknadene som kom inn ved varsel om planoppstart er lagt til grunn i utarbeidelsen av planprogrammet. Etter høring fastsettes planprogrammet gjennom politisk behandling i Utvalg for plan og teknisk og Kommunestyret.

I planarbeidet skal det i tillegg til formalkravene i plan- og bygningsloven om varsling og offentlig ettersyn, legges opp til medvirkningsprosesser på ulike nivåer og med ulike interessenter gjennom stedsutviklingsprosjektet Vålebru inn i framtida. Kommuneplanens arealdel 2018-2030 legger noen nye føringer for arealbruken i sentrum. Planarbeidet skal gjennomføres i tråd med kommuneplanens arealdel og nasjonale og regionale føringer.

Stedsutviklingsprosjektet Vålebru inn i framtida

Ringebu kommune så i 2019 et behov for å gjennomføre en utvidet analyse og medvirkningsarbeid som grunnlag for revisjon av sentrumsplanen. Det ble samme år etter søknad fra Ringebu kommune gitt tilsagn på kr 550 000 i stedsutviklingsmidler fra fylkeskommunen, og like mye i klimasatsmidler fra Miljødirektoratet. Stedsutviklingsprosjektet var i søknadene definert som et rent forarbeid til sentrumsplanen. Prosjektet ble godkjent av Formannskapet i F-sak 110/19 10.10.2019, og av Kommunestyret i K-sak 078/19 15.10.2019. Prosjektleder ble rekruttert til en toårig prosjektstilling.

Prosjektet hadde oppstart i august 2020 og fikk da tittelen *Vålebru inn i framtida*. Prosjektet følger en prosjektplan¹ og er organisert med en styringsgruppe og en prosjektgruppe.

Gjennom stedsutviklingsprosjektet er utredningsfasen i gang. Det er også gjennomført et arbeid med medvirkning – dette er redegjort for under. Det er laget en stedsanalyse² for sentrumskjernen som samler og oppdaterer det foreliggende kunnskapsgrunnlaget, med mål om god felles stedsforståelse.

Innlandet fylkeskommune satte i vilkår om tildeling av stedsutviklingsmidler krav om at det skal utarbeides en handelsanalyse for hele kommunen. Handelsanalysen³ ble utarbeidet av Multiconsult og ferdigstilt i august.

Ringebu kommune har fått tilsagn om stedstutviklingsmidler for 2021 til en mulighetsstudie for fortetting og byggehøyder for hele sentrumskjernen, samt sammenhengen mellom stavkirkeområdet og sentrum. Samtidig skal kommunen i egen regi lage strategi for gang- og sykkel, og parkering.

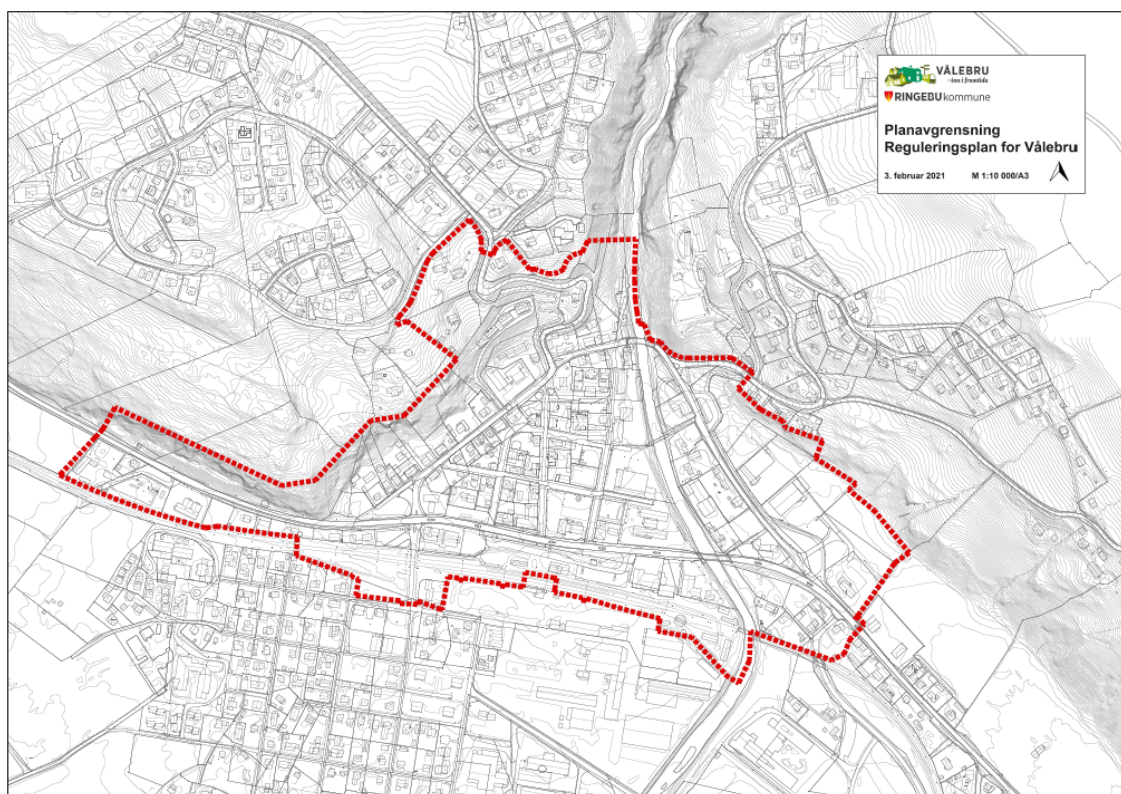
Planavgrensning

Kartet nedenfor viser varslet planavgrensning i henhold til vedtak UPT-007/21. Avgrensningen tar utgangspunkt i arealene som er definert som sentrumskjernen i kommuneplanens arealdel (2018-2030). Til forskjell fra gjeldende sentrumsplan skal den nye områderegeringsplanen for Vålebru også inkludere arealene øst for Brugata som er avsatt til sentrumsformål og næring i kommuneplanens arealdel. Nøyaktig planavgrensning er dessuten satt for å ivareta plantekniske hensyn, og er sammenfallende med gjeldende reguleringsplan for sentrum, tilgrensende reguleringsplaner og aktuelle formålsgrenser i kommuneplanens arealdel.

¹ **Prosjektplan for Vålebru inn i framtida:** https://www.ringebu.kommune.no/f/p9/i27326b28-91a2-41a6-ae98-072c21740e9f/valebru-inn-i-framtida_prosjektplan_version_2.pdf

² **Stedsanalyse for Vålebru:** https://www.ringebu.kommune.no/f/p9/i622b8d0f-1e05-4055-a658-3cfba69508fb/stedsanalyse_omradereguleringsplan-for-valebru_aug2021.pdf

³ **Handelsanalyse for Ringebu kommune:** https://www.ringebu.kommune.no/f/p9/ic1ff58c7-6907-4a1e-becf-68b7e0743a7f/10224062-rapport-handelsanalyse-ringebu_revisjon02.pdf

Figur 2 Varslingskart til varsel om planoppstart for ny områdereguleringsplan

Tidsplan

Planprosess	Tidspunkt
Etablering av stedsutviklingsprosjektet <i>Vålebru inn i framtida</i>	August 2020
Varsel om planoppstart	Februar 2021
Analyse og utredning <i>Vålebru inn framtida</i> : Handelsanalyse Stedsanalyse Mulighetsstudie for fortetting og byggehøyder Skisseprosjekt for kryssing av jernbanen ved Ringebu stasjon Parkeringsstrategi Gang- og sykkelstrategi	August 2021 August 2021 Desember 2021 Desember 2021 Mars 2022 April 2022
Medvirkningsprosesser <i>Vålebru inn i framtida</i>	Desember 2020 – Juni 2022
Planprogram på høring	Januar – februar 2022
Fastsetting av planprogram (politisk vedtak)	Mars 2022

Utarbeide planforslag med konsekvensutredning	2. kvartal 2022
Høring av planforslag	4. kvartal 2022
Revisjon av planforslag etter høring	4. kvartal 2022
Vedtak av planforslag	1. kvartal 2023

Medvirkning

I planarbeidet skal det i tillegg til formalkravene i plan- og bygningsloven om varsling og offentlig ettersyn, legges opp til medvirkningsprosesser på ulike nivåer og med ulike interessenter gjennom *Vålebru inn i framtida*. Ved oppstart av stedsutviklingsprosjektet ble det utarbeidet en medvirkningsplan⁴ med interessentanalyse som beskrev hvordan prosjektet skal informere, kommunisere med og involvere de ulike interessentene.

Oversikten viser hvilke medvirkningsopplegg som er gjennomført så langt i prosjektet:

Interessentgrupper	Informere	Kommunisere	Involvere
POLITIKERE	Kommunens internettsider Kommunens Facebookside Ringebuposten Podcast	Orientering i politiske utvalg Utstilling Landsbylab	Digital medvirkningsportal Arrangere debattmøter
OFFENTLIGE INSTANSER	Særmøter Digital medvirkningsportal	Rapportering Regionalt planforum Dialog	
INNBYGGERE I RINGEBU KOMMUNE	Kommunens internettsider Kommunens Facebookside Ringebuposten Podcast	Åpne møter Arrangere foredrag om by- og tettstedsutvikling Landsbylab Utstilling	Digital medvirkningsportal Forslagskasse på biblioteket Tegn Ringebu på biblioteket Seniortrakk Digitale kartløsninger Arrangere debattmøter

⁴ **Medvirkningsplanen:** https://www.ringebu.kommune.no/_f/p9/i90f1de3e-ae7-4d25-a134-397dc94e4173/medvirkningsplan.pdf

FRITIDSINNBYGGERE OG INNBYGGERE I NABOKOMMUNER UTFLYTTET RINGEBYGGINGER	Kommunens internettsider Kommunens Facebookside Ringebuposten Åpne møter Podcast	Åpne møter Arrangere foredrag om by- og tettstedsutvikling Landsbylab Utstilling	Forslagskasse sentralt i sentrum Digital medvirkningsportal
NÆRINGSLIVET	Informasjonsmøter med grunneiere og næringsdrivende Ringebuposten	Arrangere foredrag om by- og tettstedsutvikling Særmøter med ulike aktører	Arrangere debattmøter
BARN & UNGE	Ringebuposten Forberedelse til barnetråkkregistrering Podcast	Landsbylab Utstilling Ungt entreprenørskap	Bygg Ringebu i Minecraft Tegn Ringebu på biblioteket Barnetråkkregistrering

Informasjon til politiske utvalg og andre interessenter

I løpet av høsten 2020 var prosjektleder i følgende politiske utvalg og orienterte om prosjektet:

- Utvalg for plan og teknisk
- Kommunestyret
- Ungdomsrådet
- Eldrerådet
- Råd for personer med nedsatt funksjonsevne

Følgende interessenter har etter forespørsel fått orientering om prosjektet: Ringebu Rotary, Ringebu og Fåvang senterparti og stortingsgruppa for Senterpartiet i Oppland og representanter for hytteforeningene i kommunen. Det ble høsten 2020 gjennomført en barnetråkkregistrering med begge 8. klassene ved Ringebu ungdomsskole.

Medvirkningsportal

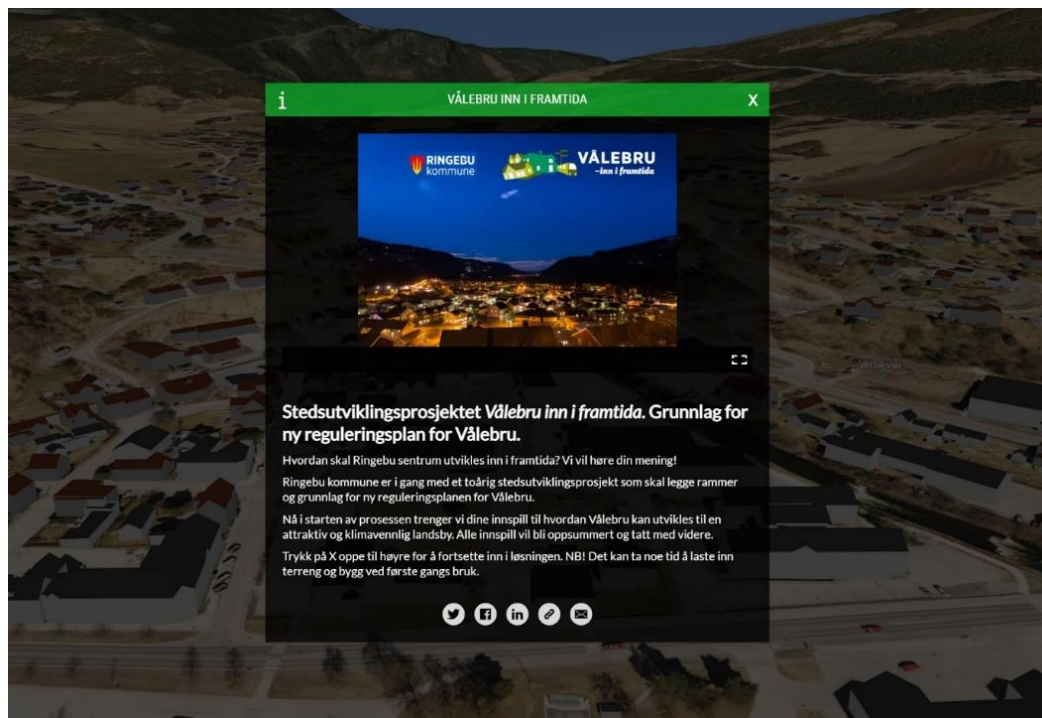
Stedsutviklingsprosjektet hadde oppstart i august 2021 – midt i koronaepidemien, og restriksjonene tillot ikke åpne møter. For å kompensere for dette ble det opprettet en medvirkningsportal der alle gjennom en innbyggerdialog kunne gi generelle innspill til stedsutviklingen. Innspillene ble gitt anonymt, men ble registrert med kjønn, alder og bosted.

Følgende generelle spørsmål ble stilt i innbyggerdialogen:

- Er det nok parkering i Vålebru? Er det parkeringsarealer som kunne vært brukt til annet enn parkering? Er det steder der det burde vært mer parkering?
- Kan vi ha flere bilfrie soner i Vålebru og hvor kan de være?
- Hvor høyt kan vi bygge i landsbyen?
- Hvor i Vålebru trives du aller best?
- Hvilken trasé for ny E6 er best for utviklingen av sentrum, og hvorfor?

- Har du et generelt innspill til der du plasserte markøren i kartet? Har du en god idé til utvikling av et bestemt areal i sentrum? Er det trafikale forhold som du synes er håpløse? Er det bygninger eller annet du synes at det er viktig å bevare?

Kommunen mottok i alt 26 innspill. En oppsummering av innspillene⁵ ble publisert på kommunens nettsider.

Figur 3 Forside medvirkningsportal

Åpne møter

16. juni 2021 ble det arrangert et åpent møte digitalt på Teams. Møtet var annonsert på kommunens nettsider, Facebooksider, Instagram og Gudbrandsdølen Dagingen. Det var få deltagere, men opptaket ble tilgjengeliggjort via kommunens egen Youtubekanal og delt på nettsidene slik at det er mulig å se i etterkant.

2. november 2021 var det foredrag med Peter Butenschøn på Ringebu bibliotek. Arrangementet var et samarbeid mellom biblioteket og *Vålebru inn i framtida*. Prosjektleder hadde en kort introduksjon med informasjon om stedsutviklingsprosjektet og planprosessen. Foredraget hadde tittelen; *Hva vil Ringebu*

⁵ Oppsummering av innspill i medvirkningsportal: <https://www.ringebu.kommune.no/f/p9/iaa496f06-b32d-4103-9063-30cb08e030e1/innspill-fra-medvirkningsportal-081120-080221.pdf>

bli? Stedsutvikling i en krevende tid. Etter foredraget var det spørsmål og innspill fra salen. Resymé⁶ fra arrangementet er publisert på nettsidene til kommunen.

Sammendrag av innkomne merknader til varsel om planoppstart

I henhold til søknader og opprinnelig prosjektplan for stedsutviklingsprosjektet skulle det varsles oppstart for planarbeidet først etter ett år. Styringsgruppa ønsket at dette ble fremskyndet, og oppstartsvarsel ble sendt ut 23. februar 2021, med høringsfrist 9. april. Følgende merknader ble mottatt:

Statens vegvesen skriver i høringsinnspill datert 22.03.2021:

- Iht. plan- og bygningsloven og reguleringsplanveileder bør planen utarbeides som en områdereguleringsplan.
- Beslutning av trasevalg for ny E6 vil kunne ha betydning for sentrale deler av dette planområdet, slik at disse planprosessene bør koordineres og sees i sammenheng.
- Planprogram: Dette er en komplisert plan, og uten planprogram er det vanskelig å gi råd og merknader.
- Parkering: Planforslaget bør legge opp til å fjerne noe av dagens overflateparkering i sentrum. Det bør videre settes bestemmelser om maks. krav for bilparkering. Det bør også tas inn krav om sykkelparkering for tjenesteyting, undervisning og for boenheter i sentrumssone, min. 1 sykkeloppstillingsplass pr. 100 m², og 1 plass pr boenhet.
- Avkjørsler og friskt mot E6 skal vises i plankart og skal være mest mulig samlet.
- Byggegrenser: Ber om at byggegrense blir inntegnet og målsatt for E6.

Nye Veier skriver i høringsinnspill datert 09.03.2021:

- Alternativ T for ny E6 overlapper med arealet som inngår i varslet planområde for reguleringsplan for Vålebru.
- Dagens E6 går igjennom Vålebru sentrum og innebærer en stor belastning mht. nærmiljø, trafiksikkerhet og støy. E6 medfører også begrensninger for mulig utvikling av Vålebru.
- Nye Veier er positive til videre dialog med Ringebu kommune og prosjektet Vålebru inn i framtida. Vi oppfordrer spesielt til dialog om de deler av planen for Vålebru som har direkte

⁶ Resymé fra foredrag med Peter Butenschøn på Ringebu bibliotek <https://www.ringebu.kommune.no/f/p9/i58d10891-34dd-4c0f-b0eb-f9a5042fb091/resyme-fra-foredrag-med-butenschon-pa-biblioteket-02112021.pdf>

grensesnitt mot aktuelle traséalternativer, inkludert kryssløsninger og forbindelser mellom E6 og sentrum.

Direktoratet for mineralforvaltning skriver i høringsinnspill datert 19.03.2021

Det foreslåtte planområdet for Vålebru sentrumsområde er i stor grad preget av bebyggelse, og kun et mindre areal av det berørte forekomstområdet er ubebygd. Områder uten bebyggelse ligger fortrinnsvis øst i området rundt Brugata, og i nær tilknytning til allerede bebygd areal. Ved konsekvensutredning for arealdisponering ber DMF om at det vurderes hvordan eventuelle drivverdige masser kan komme samfunnet til gode, før de gjøres utilgjengelige ved videre bebyggelse. For det øvrige arealet vurderer DMF at ressursen allerede er gjort utilgjengelig ved nedbygging.

Innlandet fylkeskommune skriver i høringsinnspill datert 06.04.2021:

- Fylkeskommunens ansvarsområder i plansaker er kulturminner, kulturmiljø- og landskapshensyn, friluftslivshensyn, barn og unges interesser, samordnet bolig, areal og transportplanlegging samt planlegging for attraktive byer, tettsteder, bygder og bomiljøer, og attraktive fritidsboligdestinasjoner/ fritidsbebyggelse. Videre har fylkeskommunen ansvar for planlegging av handel, universell utforming, miljø og klima, vannforvaltning og fylkesveger - herunder trafiksikkerhet. FK har ansvar for drift, utbygging, planlegging og forvaltning av fylkesvegene samt tilrettelegging for gående, syklende og kollektivtrafikk. Fylkeskommunen har ansvar for å påse at regional planstrategi og bestemmelser i regionale planer følges opp.
- Anbefaler at sentrumsplanen utarbeides som en områdeplan.
- Det er et godt arbeid medvirkningsprosesser som er påbegynt, og forventer at medvirkning blir godt ivaretatt i det videre arbeidet. Oppfordrer til at regionalt planforum benyttes og påpeker at det er viktig å legge til rette for medvirkningsprosesser som treffer barn og unge.
- Imøteser en utgreiing av begrepet «klimavennlig» og hva det betyr for kommunen, samt hvilke grep som skal tas siden dette er et klimavennlig prosjekt? Viser til prosjektet «Bevar bygg- bevar klima» som skal bidra til en klimanøytral lokalsamfunnsutvikling i Innlandet, der bygninger og bygningsmiljøer gis varig liv, økt bruksverdi og lavere energiforbruk.
- Forventninger fra fylkeskommunen er at blå-grønne strukturer - hensyn til elva, overvann, flom blir ivaretatt i planen.
- Viser til at det er et nasjonalt mål å øke sykkelandelen – både av hensyn til miljø og folkehelse. Trekker fram sykkelparkering (med lademulighet) som et viktig tiltak for å stimulere til mer sykling.
- Ser fram til en plan med gode møteplasser for innbyggere i alle aldre.
- Planen må sikre universelt utformet adkomst til boliger, utearealer og gangstier, veger og uteoppholdsarealer ved at dette tas inn i bestemmelsene. Viser til TEK 17 § 8-2 og Miljøverndepartementets rundskriv Tilgjengelighet for alle.
- Positivt at analysearbeidet tar utgangspunkt i et større analyseområde enn selve sentrumskjernen.
- Etterlyser analyse mht. fortetting i kvadraturen, og strategi for parkering.

- Oppfordrer til å bruke det særegne bygningsmiljøet i kvadraturen og påpeker at dette er unikt for Ringeby sentrum.
- Spør hvordan tilrettelegging for besøk til stavkirkelandskapet inn i arbeidet med ny sentrumsplan, og om det er noen direkte kommunikasjonslinjer til og fra Ringeby stavkirke som påvirker reguleringsplanarbeidet i Vålebru.
- Forventer at analysearbeidet omfatter tilstrekkelige trafikale og trafiksikkerhetsmessige analyser og vurderinger som også inkluderer kollektivtrafikk, og at det bør tilstrebes gode løsninger både internt i planområdet, ut mot omkringliggende vegnett og aktuelle målpunkter. Varelevering og parkering bør planlegges slik at man i størst mulig grad unngår rygging inn i områder der gående og syklende ferdes.
- Skriver at E6 vil innebære endringer i trafikkmønsteret i og rundt Vålebru, og at det er viktig at planene sees i sammenheng.
- Planområdet berører tre fylkesveger; fv. 2570, fv. 2576 og fv. 2578. Fv. 2576 er klassifisert som C-veg, lokal hovedveg og fv. 2570 og fv. 2578 er klassifisert som D-veg, lokal samleveg. Vegene betjener både lokaltrafikk og gjennomgangstrafikk. Når det gjelder avklaringer knyttet til byggegrenser og avkjørsler knyttet til fylkesveg, viser vi til vegnettsplan for Oppland. Avklaring av byggegrenser må også sees i sammenheng med eksisterende bebyggelse og reguleringsplaner i området.
- Byggegrenser og frisiktsoner skal fremgå av plankartet og det skal knyttes reguleringsbestemmelser til frisiktsonene. Vi forutsetter videre at alle trafikkanlegg utformes i henhold til vegnormalene, jfr. håndbok N100 «veg- og gateutforming». Vi forventer at nødvendige trafikale tiltak tas inn i reguleringsplanen som rekkefølgekrav. Dersom det foreslås tiltak som berører fylkesveg, ber vi om at det tas inn en formulering i reguleringsbestemmelsene om at byggeplan skal godkjennes av Innlandet fylkeskommune.
- Forutsetter at hensynssoner for bevaring av kulturmiljø videreføres i den nye reguleringsplanen. Forventer at de kulturminner som trekkes fram i denne kulturminneplanen innarbeides i reguleringsplan for Vålebru og at dette synliggjøres i det videre planarbeidet.

Statsforvalteren har i brev datert 8. april 2021 følgende merknader til planarbeidet:

- Tar til etterretning kommunens vurdering om at planarbeidet utløser krav om konsekvensutredning. Skriver at det ikke er et krav i KU-forskriften å presentere forslag til planprogram samtidig med varsel om oppstart, men dette er den vanligste måten å organisere arbeidet på. Avventer kommunens forslag til planprogram og gir oppstartinnspill ved høring av dette sammen med kommentarer til opplegg og innhold i programmet.
- Generelle innspill er at Statsforvalteren antar at tema/hensyn knyttet til overvann, flom, skred, støy, grunnforurensing, vassdrag, naturmangfold, ferdsel og friluftsliv, barn og unge, folkehelse, universell utforming, overordna sentrumsutvikling, fortetting og transformasjon, parkering, byggehøyder/estetikk og klima- og energi kan være aktuelle i planprogrammet. Opplistingen av aktuelle tema foran er ikke systematisert eller uttømmende.
- Forventer også at reguleringsplanen drøfter sammenheng og funksjonsdeling med områdereguleringsplan for Våla vest og andre områder som er viktige for sentrum - øst for Våla og på begge sider av jernbanelinja.

- Anbefaler at sentrumsplanen utarbeides som en områdereguleringsplan. Alternativt kan den fremmes som områderegulering der delfelt detaljreguleres ferdig.
- Til tross for at regional plan for attraktive byer og tettsteder for Oppland er opphevet, (dette med mål om lik praksis for de to gamle fylkene fram til nye planer for temaet er vedtatt for hele Innlandet), kan Ringebu med fordel legge prinsipp og tema i grunnlaget til denne regionale planen til grunn for sitt arbeid med revisjon av reguleringsplan for Vålebru.

Norges vassdrags- og energidirektorat har i brev datert 23. februar 2021 følgende merknader:

- *Grunnforhold:* Planområdet ligger under marin grense, består av elveavsetninger med mulighet for sammenhengende marin leire. Antar at kvikkleireskred ikke er mulig, men forutsetter at det utarbeides en geoteknisk vurdering i forbindelse med planarbeid i området. Dette må senest gjennomføres i forbindelse med detaljreguleringsplan, jf. rundskriv H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling. Prosedyre for vurdering av områdestabilitet er beskrevet i NVEs veileder 1/2019 Sikkerhet mot kvikkleireskred. Det forutsettes at de geotekniske vurderingene utføres av geoteknisk fagkyndig, og at vurderingene er av en slik kvalitet at de oppfyller kravene til sikkerhet i plan- og bygningsloven § 28-1 og TEK17 § 7-3.
- *Skred:* Deler av området kan ifølge NVE Atlas være utsatt for snø-, jord- og flomskred. Lokale terrengforhold må alltid vurderes i disse typene skred. Det må i forbindelse med planarbeidet vurderes om det er behov for en skredfarekartlegging som dokumenterer tilstrekkelig sikkerhet mot skredfare, og som sammen med valgte arealformål, fastsatte hensynssoner og bestemmelser, ivaretar at kravene i TEK17 § 7-3 Sikkerhet mot skred kan tilfredsstilles. Det vises til NVEs retningslinje 2/2011 Flaum- og skredfare i arealplanar (revidert 22. mai 2014), samt NVEs veileder for utredning av skredfare i bratt terreng: <https://www.nve.no/veileder-skredfareutredning-bratt-terreng/>.
- *Flom:* Store deler av planområdet inngår i flomsone, jf. flomsonekart for delprosjekt Ringebu/Fåvang (NVE 15/2004). NVE presiserer at flomsonevurderingen ikke omfatter klimapåslag og at den generelt kan være utdatert som følge av andre endringer i og langs vassdraget. Viser til nylig gjennomført farekartlegging av Våla utført av Skred as i forbindelse med reguleringsplanarbeid for Brugata 16, og anbefaler at kommunen bestiller en utvidelse av denne rapporten for arbeidet med sentrumsplanen. Ifølge NVE Atlas ligger deler av planområdet innenfor aktsomhetsområde flom. Forutsetter at det i planarbeidet utredes om planområdet kan være utsatt for flom. Tiltak jf. plan- og bygningsloven § 1-6 omfattes av sikkerhetskrav (jf. pbl. § 28-1) gitt i byggeteknisk forskrift (TEK17), og krever dokumentasjon på tilstrekkelig sikkerhet mot flom. Reell fare skal være avklart på siste plannivå. Dersom man utarbeider en områdereguleringsplan uten krav om detaljregulering, må reell fare være avklart i områdereguleringsplanen. Områder som er utsatt for en 200-årsflom + sikkerhetsmargin skal iht. pbl § 12-6 avmerkes som hensynssone – flomfare på plankartet, og tilknyttes bestemmelser som ivaretar tilstrekkelig sikkerhet. Det vises til NVEs retningslinje 2/2011 Flaum- og skredfare i arealplanar (revidert 22.05.2014).
- *Klimatilpasning og overvannshåndtering:* Hyppigere episoder med ekstremnedbør vil medføre større utfordringer med overvannshåndteringen og økning i skader. Anmoder om at det utarbeides en plan som viser eksisterende og fremtidige dreneringslinjer/flomveger, og som redegjør for hvordan overvannshåndtering tenkes løst. Det bør foreslås metoder for lokal overvannshåndtering. Areal som planlegges benyttet til overvannshåndtering bør reguleres til et

eget formål og/eller sikres gjennom hensynssoner og bestemmelser fordi det vil være avgjørende for å sikre gjennomføringen av tiltak. Slik kan kommunen sikre at de arealene som er best egnet til overvannshåndtering ikke blir bebyggt. Tiltak, konstruksjoner og anlegg som er nødvendig for gjennomføring av planen bør være lokalisert innenfor plangrensen. Dersom overvann skal avledes til vassdrag som sikker resipient, må flomfare vurderes slik at ikke allmenne interesser i vassdraget blir negativt berørt. Dette inkluderer økt flomfare for tredjepart, jf. Vannressursloven §§ 5, 7 og 8.

- *Almenne interesser i vassdrag:* Vassdrag er viktige landskapselementer og opplevelsesverdier, bidrar til å redusere flomfare dersom de holdes åpne, og er viktige for å kunne ivareta biologisk mangfold. Våla er en viktig biotop for storørret. Det forutsettes at vassdragsverdiene beskrives i planforslaget, og at det gjøres en vurdering av byggeavstand mot vassdrag i området. Kantsoner langs vassdraget er viktig for habitatet. Det må også redegjøres for eventuell flom- og erosjonsfare. Bekker/elver og sidearealer må reguleres til et eget formål, eventuelt hensynssone.

Sveinung Bjørge som er eier av Brugata 24 (Lindstadbyggene) skriver i e-post datert fredag 9. april at det bør tilrettelegges for et påbygg på Lindstadbygget i retning mot vest, som utføres i samme stil som dagens bygg og tilrettelegges for bolig i andre etasje med inngang fra bakgård. Videre skriver Bjørge at det er gitt rivingstillatelse for pakkhus og garasjer, og at sistnevnte er revet. På denne tomten bør det tilrettelegges for et større toetasjes bygg med næring i 1. etg og leiligheter i 2. etg. Dette kan også bygges som atrium, noe tidligere eier hadde planer om. Bjørge mener at det bør bygges i en rolig atmosfære som området forøvrig, med innslag av moderne tiltak for å fremme denne delen av sentrum.

Lovgrunnlag

- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) av 27. juni 2008.
- Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) av 24. november 2000.
- Lov om vern mot forurensing og om avfall (forurensningsloven) av 13. mars 1981.
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) 19.juni 2009
- Lov om kulturminner (kulturminneloven) av 9. juni 1978.
- Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) av 20. juni 2008
- SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging av 26. september 2014
- SPR for klima- og energiplanlegging i kommunene av 4. september 2009
- RPR for å styrke barn og unges interesser i planleggingen av 1. september 1989

Overordnede planer og føringer

Nasjonale planer og retningslinjer

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023, vedtatt 14.05.2019.

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. Dette går fram av plan- og bygningsloven § 6-1. De nasjonale forventningene skal følges opp i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med planstrategier og planer, og legges til grunn for statlige myndigheters medvirkning i planleggingen.

Nasjonal transportplan 2022–2033 fastsetter hvordan en de neste tolv årene skal arbeide i retning av det overordnede og langsiktige målet i transportpolitikken som er et effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem i 2050. Transportplanen gir rammene for utviklingen av transportsystemet og –tilbudet i tolvårsperioden, med spesiell vekt på prioriteringer de første seks årene.

Nasjonal gåstrategi skal gjøre det mer attraktivt å gå og få flere til å gå mer i hverdagen. Den bygger på regjeringens mål om bedre helse gjennom økt fysisk aktivitet, mer miljøvennlig transport, et universelt utformet samfunn og bedre miljø i byer og tettsteder. Statens vegvesen har ansvar for strategien og hovedprinsippene er vedtatt av Regjering og Storting i forbindelse med behandlingen av siste NTP (2018 – 2029). Strategien retter seg mot beslutningstakere, planleggere og politikere på alle nivåer; stat, fylke og kommune. Målgruppen er ikke bare aktører innenfor transportsektoren, men alle de som har oppgaver av betydning for gåing i hverdagen i både helse-, sosial-, miljø-, skole- og politisektoren.

Nasjonal sykkelstrategi er vedlegg til Nasjonal transportplan for 2014-2023, og foreslår nasjonale mål og innsatsområder for å fremme sykkel som transportform og hverdagsaktivitet. Det er skissert hvilke virkemidler som skal til for å få flere til å velge sykkel som transportmiddel, og hvordan innsatsen kan måles i form av sykkelregnskap.

Klimastrategi for 2030 – Norsk omstilling i europeisk samarbeid vedtatt 16.06.2017. Meldingen presenterer regjeringens strategi for oppfyllelse av klimaforpliktelsen for 2030. Meldingen beskriver at regjeringen arbeider for å oppfylle Parisforpliktelsen sammen med EU. I meldingen beskrives det at regjeringens strategi for 2030 legger til rette for betydelige utslippsreduksjoner nasjonalt. Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid.

Riksentikvarens strategi og faglige anbefalinger for by- og stedsutvikling ble lansert 01.11.2021. Gir faglige råd for hvordan kulturmiljø kan ivaretas i byutviklingen og behandles som en ressurs i samfunnsutviklingen. Ombruk og gjenbruk av eksisterende bygninger – gamle og nyere er et viktig ledd i arbeidet med å få ned klimagassutslippene raskt. Miljøpåvirkningen fra eksisterende bygninger er kun halvparten av den fra nybygg. Kvalitetene fra eldre bygninger og historiske bymiljøer har stor betydning for trivsel og attraktivitet.

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning ble fastsatt 28.09.2018. Kommunene, fylkeskommunene og staten skal gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Planleggingen skal også bidra til at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene. Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning Fylkesmannens forventningsbrev for 2019, datert 15.03.2019

Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2016) ble vedtatt 24.10.2016.

Retningslinjen gir anbefalte utendørs støygrenser ved etablering av nye boliger og annen bebyggelse med støyfølsomt bruksformål. Likeledes gis det anbefalte utendørs støygrenser ved etablering av nye støykilder, som for eksempel veganlegg, næringsvirksomhet og skytebaner. Retningslinjen skal legges til grunn av kommunene, regionale myndigheter og berørte statlige etater ved arealplanlegging etter plan- og bygningsloven.

Regionale planer og strategier

Regional plan for samferdsel 2018–2030, vedtatt 24.04.2018. Det er et mål i fylkesdelplanen å styrke kommunikasjonene til/fra og i fylket for å stimulere til økt verdiskaping. E6 er viktig for næringsliv og bosetting i regionen og av stor betydning for Oppland, siden den binder sammen lokalsamfunn og regioner i fylket.

Regionalplan for samfunnssikkerhet og beredskap 2018–2021 vedtatt 12.12.2017. Planen er tenkt å skulle skape et plangrunnlag for videreutvikling av samfunnssikkerhet og beredskap i Oppland. Ved å gi en oversikt over risiko og sårbarhet i fylket, samt forslag til tiltak, er målet at planen skal danne en plattform for å forebygge uønskede hendelser og styrke samordningen av det regionale arbeidet med samfunnssikkerhet. PLANPROGRAM E6 ØYER-FRYA Side 13 av 73

Regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland vedtatt 15.06.2016. Denne planen er nylig opphevet, men benyttes likevel som et kunnskapsgrunnlag for stedsutviklingsprosjektet og planarbeidet. Statsforvalteren skriver i høringsinnspill til varsel om planoppstart at planen bør benyttes i arbeidet med sentrumsplanen til tross for at den er opphevet. Formålet med Regional plan for attraktive byer og tettsteder er å bidra til mer attraktive og robuste byer og tettsteder gjennom kriterier for god stedsutvikling, samt retningslinjer for etablering av handel. Planen skal være med å avklare hva attraktivitet innebærer for byer og tettsteder i Oppland, og skape bevissthet om dette. Videre skal den skape forutsigbarhet når det gjelder lokalisering av handel og tjenestetilbud.

Regional plan for Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag vedtatt 14.02.2018. Planen omhandler tiltak for å redusere flom – og skredskader. Gudbrandsdalslågen er definert å ha betydelig flomrisiko. Hovedmålet er å bidra til økt sikkerhet for samfunnet mot skred og flomskader, samtidig som vann-, natur og friluftslivsverdier ivaretas. Planen har retningslinjer for arealplanlegging.

Regional plan for klima og energi for Oppland 2013-2024 - under revisjon. Satsingsområdene i den regionale planen for klima og energi er transport, jordbruk, energiproduksjon, stasjonær energibruk, avfall, areal og transportplanlegging (ATP) og kunnskapsformidling.

Jordvernstrategi for Oppland (2007-2011) I strategien blir det pekt på flere utfordringer innen arealforvaltning og jordvern i fylket. Det er et mål at arealbruken hensyntar behovet kommende generasjoner har for jordressurser til å produsere egen mat, og vern av miljøverdiene i kulturlandskapet. Når det gjelder vegbygging blir det pekt på at i områder der gode jordressurser blir planlagt brukt til veiformål, skal det vurderes andre alternative traseer for veibygging.

Kulturarvstrategi for Oppland (2015-2020) Overordnet mål er at kulturarven skal være sikret for framtidige generasjoner. Kulturarven skal gi identitet og tilhørighet, være høyt verdsatt og brukes som

grunnlag for opplevelser og verdiskaping. Strategien omtaler kulturarven i Oppland, utfordringer og strategier for bevaring og sikring, forvaltning, formidling og verdiskaping.

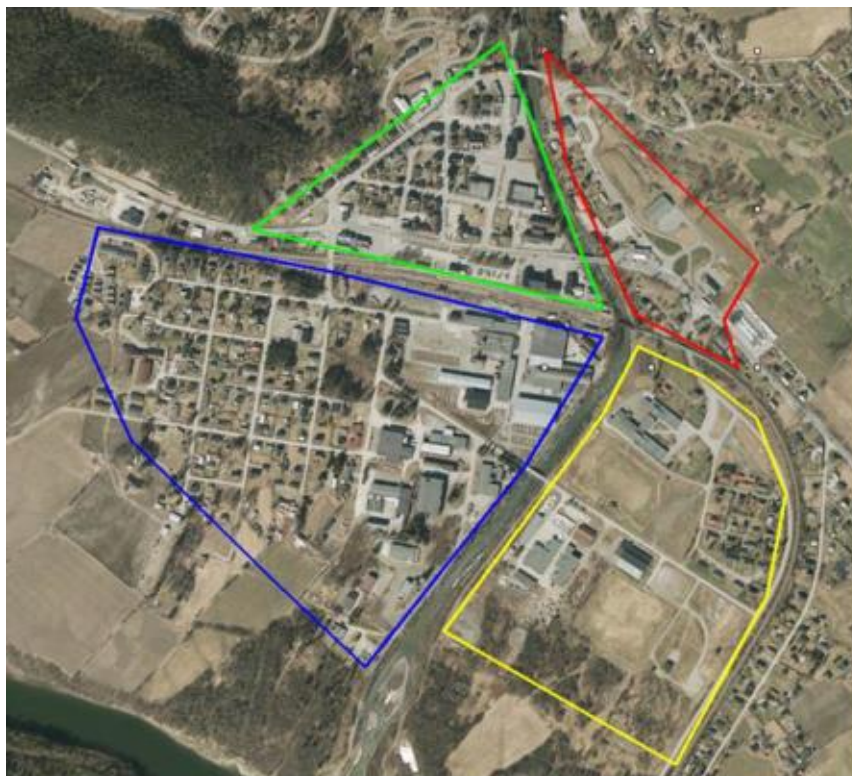
Regionalt bygdeutviklingsprogram for Innlandet (2019-2022) Det er satt mål om at Innlandet skal utnytte skogressursene og bli ledende på bruk av tre, blant annet gjennom økt bruk av tre i konstruksjoner.

Kommuneplanens arealdel (2018-2030) vedtatt 19.06.2018 gir følgende føringer for sentrumsutvikling i Ringeby kommune:

- God tettstedsutvikling i begge tettsteder.
- Sikre at det er tilgjengelige lokaler for handel og næring i sentrum.
- Ikke åpne for detaljhandel utenfor sentrumskjernen som svekker handelen i sentrum.
- Legge til rette for boliger i sentrumsområdene, leiligheter.
- Legge til rette for offentlige funksjoner.
- Gode møteplasser i sentrum, gjøre det attraktivt å stoppe i og bruke sentrum, både for innbyggere og besøkende.
- Gode kommunikasjonsknutepunkt.
- Helse og fysisk aktivitet – knytte sentrumsområdene til naturområdene og vassdrag med gang/sykkelveier og turstier.

Planprogrammet til kommuneplanens arealdel slår fast at det ikke skal tillates ny detaljhandel utenfor sentrumskjernen i Vålebru. Dette er innarbeidet i planbestemmelsene § 2.4 og § 2.10.3.

Sentrumskjernen er i arealdelen definert som sentrumstrekanten (grønn) i tillegg til arealene øst for Våla (rød). Kommuneplanen gir føringer for de ulike arealene som ligger innenfor og som grenser til sentrumskjernen.

Figur 4 Illustrasjon hentet fra planbeskrivelsen til kommuneplanens arealdel

Sentrumstrekanten - grønn avgrensning: Det skal bygges opp under en fortsatt utvikling av Landsbyen Ringebu. Særpreget i Ringebu er de mange spesialforretningene, og at det aller meste av detaljhandelen foregår innenfor sentrumstrekanten. Det skal være tilgjengelig areal for forretningsdrift og kontor innenfor dette området. I tillegg skal det legges til rette for sentrumsnær konsentrert boligbygging/leiligheter, og for gode møteplasser.

Øst for Våla – rød avgrensning: Dette vil være et aktuelt område for nye arealer for detaljhandel når arealet innenfor sentrumstrekanten er fullt utnyttet. Her er det allerede etablert noe handel i dag. Gangbrua knytter dette området nærmere sentrum. Det blir da naturlig å utvide sentrumsfunksjonene også til dette området.

Tollmoen – blå avgrensning: Boligområdet har potensiale for fortetting og for utvidelse. En forutsetning for nye boliger er at det etableres en alternativ atkomst til området som avlaster dagens planovergang over jernbanen. Lengst vest i Tollmoen ligger Ringebu omsorgssenter er også tilrettelagte kommunale boliger lokalisert. Industriområdet i Tollmoen ligger dels uutnyttet i dag, og egner seg for transformasjon til forretning/bolig/næring. Her ønsker kommunen primært ikke etablering av detaljhandel, men det bør tilrettelegges for storvarehandel. Eksisterende industrivirksomhet må sikres for framtida, men dette er ikke et område som er aktuelt for utvidelse til industriformål. Nye industrietableringer må fortrinnsvis komme på Frya.

Åmillom - gul avgrensning: Her ligger Ringebu ungdomsskole med svømmehall, Ringebuhallen og store utendørs idrettsanlegg. Området er mye brukt av barn og unge både på dagtid og på kveldstid. Det er viktig at dette området ikke deles opp med nye trafikkbarrierer, og at det er lett tilgjengelig for gangtrafikk fra barneskolen og fra boligområdene i nærområdet.

Illustrasjonen under viser nye areal for sentrumsformål i Ringebu sentrum som ble lagt inn i kommuneplanens arealdel 2018-2030.

Figur 5 Illustrasjon hentet fra planbeskrivelsen til kommuneplanens arealdel

Tilgrensende planer og pågående planarbeid

Områdereguleringsplan for Våla vest legger til rette for boligområde med høy utnyttelse i kombinasjon med bestående næringsvirksomhet. Areal avsatt til bolig reguleres til flermannsboliger og leilighetsbygg. Før nye boliger kan tas i bruk skal det opparbeides fortau langs deler av Randkleivgata og Grubbegata, og gang- og sykkelvei langs Åmillomvegen. danne grunnlaget for et framtidig boligområde i kombinasjon med bestående næringsvirksomheter innenfor kommuneplanens delområde BNF1.1 i Tollmoen i Ringebu sentrum. Planen skal samtidig tilrettelegge for videre utvikling av eksisterende virksomheter med bl.a. bedriften Gausdal Landhandleri AS (GL).

Bane NOR har signalisert behov for sporutvidelser og mulig ny perrong på sørsiden av dagens spor, samt pendlerparkering og jernbanepark. En viktig premiss i planleggingen er tilrettelegging for en planfri kryssing av jernbanen for fotgjengere og syklist. Området skal ha klar utforming, god tilgjengelighet, stedstypisk karakter og bære preg av kvartalsstrukturen som ble trukket opp i reguleringen for Vaalebros i 1899. Reguleringsplanen fremmes som en områderegulering iht. plan- og bygningslovens kap. 12 med konsekvensutredning i samsvar med vedtatt planprogram iht. kap. 14. Det er åpnet for at en del av planområdet kan detaljreguleres.

Detaljreguleringsplan for Brugata 16 ligger innenfor sentrumsplanens varslede avgrensning. Planforslaget legger til rette for sentrumsnære boliger i lavblokker i 2 etasjer med tilhørende parkeringsareal, infrastruktur, gangforbindelser, samt felles uteoppholdsareal. Det er planlagt for prosjektering av 12 leiligheter.

Planprosess for ny E6 på strekningen Øyer-Otta: Nye Veier har startet på arbeidet med reguleringsplaner for strekningen Øyer - Frya i Øyer og Ringebu kommuner.

Konsekvensutredning

Områderegulering for Vålebru omfattes av bestemmelsene om konsekvensutredninger (PBL, kap. 14). Hensikten med konsekvensutredningen er å sikre at endelig planløsning får akseptable virkninger for miljø og samfunn. I endelig planforslag skal vesentlige konsekvenser være utredet og hensyntatt eller tydeliggjort. Konsekvensutredningen gjøres som en integrert del av planarbeidet, og legges ut på høring samtidig med planforslaget.

Konsekvensutredningen skal identifisere og beskrive de faktorer som kan bli påvirket, og vurdere vesentlige virkninger for miljø og samfunn, herunder i henhold til forskriften:

- Naturmangfold, jf. Naturmangfoldloven
- Økosystemtjenester
- Nasjonalt og internasjonalt fastsatte miljømål
- Kulturminner og kulturmiljø
- Friluftsliv
- Landskap
- Forurensning
- Vannmiljø
- Jordressurser (jordvern) og viktige mineralressurser
- Transportbehov, energibruk og energiløsninger
- Beredskap og ulykkesrisiko
- Virkninger som følge av klimaendringer, herunder risiko ved havnivåstigning, stormflo, flom og skred.
- Befolkningens helse og helsens fordeling i befolkningen
- Tilgjengelighet for alle til uteområder og gang- og sykkelvegnett
- Barn og unges oppvekstvilkår
- Kriminalitetsforebygging
- Arkitektonisk og estetisk utforming, uttrykk og kvalitet.

Utredningsbehov og fokusområder

Videre utvikling av Ringebu sentrum vil skje over lang tid. Planen må gi langsiktige føringer for utbyggingen og tilrettelegge for en helhetlig utbygging.

Transport: I en klimavennlig landsbyutvikling er transport det aller viktigste temaet. Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging sier at planlegging av arealbruk og transportsystem skal fremme samfunnsøkonomisk effektiv ressursutnyttelse, god trafiksikkerhet og effektiv trafikkavvikling. Planleggingen skal bidra til å utvikle bærekraftige byer og tettsteder, legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling, fremme helse, miljø og livskvalitet. Infrastruktur og framkommelighet for kollektivtrafikken skal prioriteres i planleggingen, som også skal bidra til å styrke sykkel og gange som transportform.

I en gang- og sykkelstrategi skal det som grunnlag for ny sentrumsplan vurderes tiltak på prioriterte gang- og sykkelforbindelser mellom sentrum og boligområdene, og planlegges for godt tilrettelagt sykkelparkering på strategiske steder i sentrum. Det skal gjøres en vurdering av små og store tiltak som kan gjøre det mer attraktivt å gå og sykle. Arbeidet inkluderer et skisseprosjekt for kryssing av jernbanen ved Ringebu stasjon og en mulighetsstudie/strategi for plassering av sykkelparkering i sentrum.

Parkering: Ringebu sentrum er et sted de fleste kommer til med bil, og et godt parkeringstilbud er en nødvendighet. Dermed er det viktig å finne løsninger for å utvikle parkering på best mulig måte, og ha et bevisst forhold til hvordan parkeringsarealene påvirker attraktiviteten. Parkering har stor påvirkning på mange ulike forhold i et sentrumsområde; tilgjengelighet for publikum, trafiksikkerhet, logistikk, visuelle kvaliteter, fortettpotensial og overvannshåndtering.

I dagens situasjon er det både bymessig gateparkering og parkeringsarealer som er godt integrert i tettstedet, men også områder der parkering er en utfordring for trafiksikkerheten og gir negative visuelle virkninger. I arbeidet med revisjon av sentrumsplanen skal det tas stilling til hvor mange P-plasser som skal være tilgjengelig, og for hvilke brukergrupper. Det skal vurderes om det er mulig å få til større grad av deling av parkeringsplasser. Det skal også settes fokus på hva som skal til for å få realisert parkeringsanlegg under bakken eller i parkeringshus.

Kommunens styringsverktøy er blant annet hvilke parkeringskrav som skal gjelde per leilighet eller kvadratmeter forretningslokale. Parkeringstrategien skal også inkludere en mulighetsstudie for plassering av ladestasjoner for el-bil i sentrum. Utredningene skal inkludere registrering og analyse av eksisterende og mulige gang- og sykkelvegforbindelser, trafiksituasjon for myke trafikanter og tilgjengelighet for alle til uteoppholdsarealer, gatenett og gang- og sykkelvegnett.

I arbeidet med en parkeringsstrategi for sentrum skal det settes rammer for en ny parkeringsnorm. Strategien skal legge til grunn registrering og undersøkelse av dagens situasjon når det gjelder parkering.

Handel og næringsutvikling: § 2.4 og § 2.10.3 i planbestemmelsene til kommuneplanens arealdel slår fast at det ikke skal etableres detaljhandel utenfor sentrumskjernen i Vålebru.

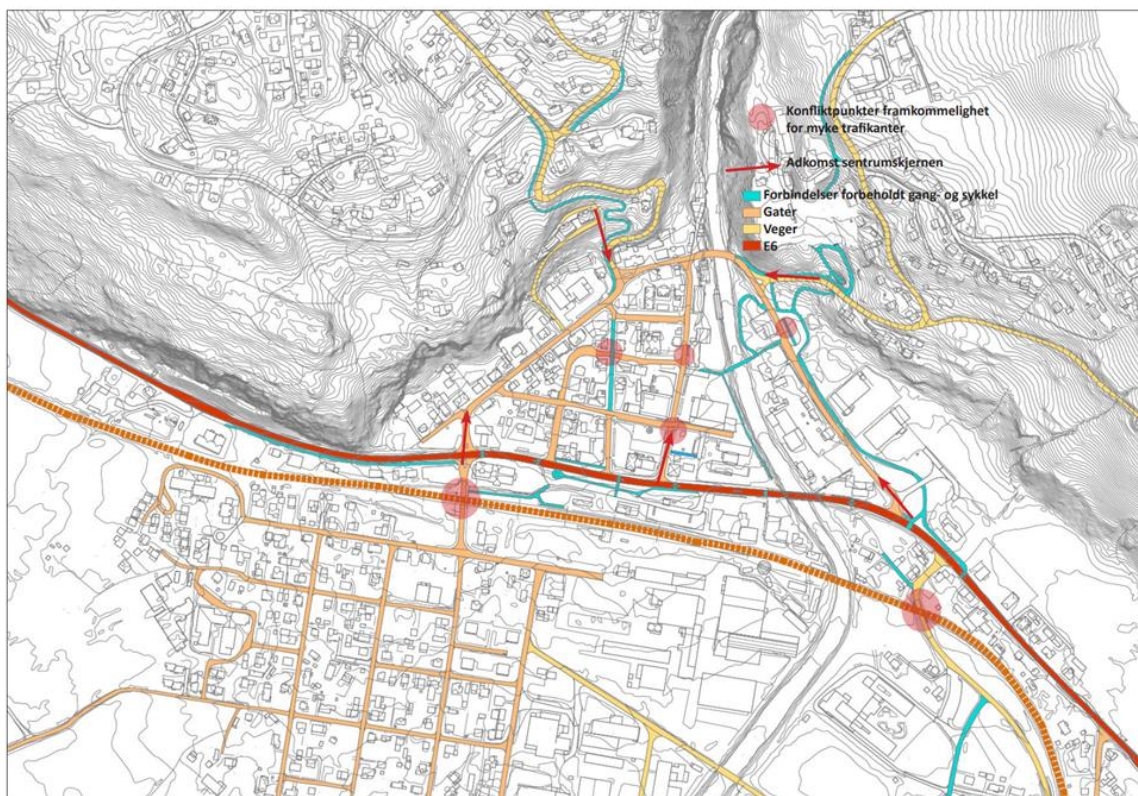
I vilkår til tildeling av stedsutviklingsmidler satte fylkeskommunen krav om at det skal utarbeides en handelsanalyse for hele Ringebu kommune med fokus på handelsdekning og -fordeling. Handelsanalysen er laget og kartlagger blant annet hvor fritidsinnbyggerne gjør sine innkjøp på veg til hytta, hvor mye handelsarealer som finnes i kommunen og hvor og hvor mye handelsareal det er tilrettelagt for i vedtatte reguleringsplaner. Handelsanalysen gir ulike tilrådninger - blant annet om lokalisering av nye handelstilbud og knyttet til fremtidig handelsbalanse og etterspørselsbehov i ulike varekategorier.

Private aktører finner grunnlag for lønnsom drift der de ønsker å etablere seg. Likevel er det viktig at kommunen gjennom arealforvaltningen legger føringer for lokalisering av handelsetableringer. Dette med mål om å videreutvikle og bevare områdene i kommunen i tråd med føringene i kommuneplanens arealdel.

Handelsanalysen gir et sett med tilrådninger som skal tas inn i planarbeidet:

- Ringebu kommune har to tettsteder og begrenset behov for etablering av ny handelsvirksomhet målt i areal. På bakgrunn av dette anbefales det å opprettholde rolledelingen mellom de to tettstedene. Dette for å hindre at de utkonkurrerer hverandre til fordel for netthandel og andre fylkes-, regions- og områdesentre i nærheten.
- Analysen viser at det kan være behov for noe etablering av ny handel av utvalgsvarer, det vil si varer som ikke er dagligvarer, men som kan tas med i en handlepose. Denne handelen bør primært lokaliseres sentralt i Vålebru for å styrke det eksisterende tilbudet og Landsbyen Ringebu som handels- og opplevelsesdestinasjon. I motsatt fall vil en utvanning og forvitring av handelstilbudet kunne føre til at tettstedet mister sin gravitasjonskraft som møtested mellom handelsstand og kunder.
- Vålebru har strategisk fortrinn i sin bystruktur og har samtidig størst potensial for å være destinasjon for Kvitfjell, Venabygd fjellet og Ringebu fjellet. Trolig vil hytteturister på Venabygd fjellet sjelden kjøre gjennom Vålebru for å komme til Fåvang som destinasjon. Videreutvikling av Vålebru er også i tråd med føringene i kommunedelplanens arealdel.
- I Vålebru kan den eldre trehusbebyggelsen stenge for etablering fra handelsaktører med faste konsepter som foretrekker «big box»-bygninger, men disse utfordringene kan til dels møtes med arkitektoniske løsninger i den eldre bebyggelsen. I utkanten av sentrumstrekanten er det avsatt arealer som muliggjør bygging av mer moderne handelsarealer. I tråd med føringer i kommunedelplanens arealdel anbefales det at disse områdene benyttes til utvalgsvarer dersom etablering nærmere sentrumskjernen ikke fungerer - fremfor andre steder i kommunen.

Trafikk: Det er flere trafikale utfordringer innenfor planavgrensningen som det må vurderes tiltak for i reguleringsplanarbeidet. De viktigste konfliktpunktene er markert i illustrasjonen hentet fra stedsanalysen. Trafikkvurderingene må sees opp mot tilrettelegging for myke trafikanter, parkering. I planarbeidet skal det vurderes om det er gater i sentrum som bør bli enveiskjørt.

Figur 6 Illustrasjon hentet fra Stedsanalyse for Vålebru (Ringebu kommune 2021)

Gater og plassrom: Gode uterom er viktige for folkehelsen både som møteplasser og for å stimulere til bevegelse. Både private, felles og offentlige uterom må ha gode solforhold og være skjermet mot støy. Bygningers høyde må tilpasses gatebredden og avstand til nabobygg for å sikre sol og lysforhold i gaterommet, og for motstående bebyggelse. Norm fra Byggforsk anbefaler vanlige bygater på mellom 1 - 2,5 m ganger byggehøyden. Dette er særlig viktig i områder med boliginnslag og må være et viktig premiss i arbeidet med fortettpotensial.

Blågrønne strukturer og klimatilpasning: En viktig faktor når det gjelder klimatilpasning av tettstedet er at det legges til rette for en funksjonell grønnstruktur. Grønne arealer i sentrumsområdet er særlig viktig for barn og unge sine oppvekstvilkår. Overordnet grønnstruktur er viktig for klimatilpasning i form av overvannshåndtering og flomveger, men også bymiljø, bokvalitet og folkehelse, og er en viktig del av det å skape et attraktivt sentrum. Områdereguleringsplanen skal vurdere tiltak som kan bidra til økt sikkerhet mot flom og tilrettelegge og overvannsløsninger i form av infiltrasjon og fordrøyning i sentrumsområdet. I planarbeidet må det sees på:

- Eksisterende grøntarealer og bruken av disse.
- Mulighet for nye grøntområder

- Sammenhengende forbindelser mellom sentrumskjernen og omkringliggende rekreasjonsområder.
- Se på hvordan elva Våla kan utnyttes som en blågrønn struktur funksjonelt og estetisk, og gi visuelle og rekreasjonsmessige kvaliteter i tettstedet.
- Sikring av flomveger
- Mulighet for lokal og åpen håndtering av overflatevann

Kulturminner og kulturmiljø: Vålebru har sitt særpreg fra mange eldre bygninger fra ulike epoker, og fra historiske linjer og bebyggelsesmønstre. Elementene som er en viktig del av Vålebru sin karakter og historie må sikres og videreføres.

Stortingsmelding 16 (2019-2020) *Nye mål i kulturmiljøpolitikken* slår fast at kulturmiljø er et felles gode og en viktig samfunnsressurs som kan bidra til både miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. Begrepet kulturminner er byttet ut med kulturmiljø for å understreke betydningen av helhet og sammenheng. Riksantikvarens bymiljøstrategi legger til grunn at kulturmiljø er en ressurs i samfunnsutviklingen og gir faglige råd for hvordan kulturmiljø kan ivaretas i byutviklingen. Ombruk og gjenbruk av eksisterende bygninger – gamle og ikke fullt så gamle, er et viktig ledd i arbeidet med å få ned klimagassutslippene raskt. Hva som er en god by finnes det ikke noe fasitsvar på, men å ta vare på eldre bygninger og bygningsmiljøer har vist seg å være et godt grep for å skape attraktive bymiljøer. Kulturmiljø er både med i FNs bærekraftsmål og en viktig ressurs i arbeidet med å nå dem.

Kulturminneplan for Ringebu kommune er definert som en temaplan, og i den gjeldende planen er ikke sentrumsområdene tatt med. Arbeidet med å revidere planen til å inkludere både Vålebru og Fåvang pågår nå. Vurdering av nye eller utvidede hensynssoner for bevaring av kulturmiljø skal gjøres på grunnlag av den reviderte kulturminneplanen.

Støy: Fravær av støy er viktig for velvære og trivsel. Støy kan påvirke folks helsetilstand og boligens kvalitet og attraktivitet. I tråd med nasjonal retningslinje for støy i arealplanleggingen ønsker Ringebu kommune å forebygge støyplager og ivareta stille og lite støypåvirkede rekreasjonsområder.

Samfunnssikkerhet: Ringebu sentrum skal være et oversiktlig og trygt tettsted å ferdes i. Norsk Byggforskningsinstituttets kriminalitetsforebyggende sjekklister for bedre planlegging vil være et viktig referansedokument for planarbeidet. Vålebru skal planlegges slik at tettstedet blir minst mulig sårbart for ulykker, uhell, ekstreme nedbørsmengder og lignende. Det vil bli utarbeidet en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) i tråd med Plan og bygningslovens bestemmelser.

Offentlige funksjoner - lokalisering og utforming: Vurdering av konsekvenser for teknisk og sosial infrastruktur vil inngå i planarbeidet. Målet er korte avstander mellom dagliglivets funksjoner, og en utforming av offentlige bygg med uteområder som gjør dem til viktige kvalitetselementer i nærmiljøet.

Fortetting og byggehøyder: I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (2019-2023) sier regjeringen at ny utbygging i hovedsak skal skje gjennom fortetting, transformasjon og mer effektiv bruk av arealer innenfor byggesonen - særlig i sentrale områder og ved kollektivknutepunkter. I statlige retningslinjer og strategier legges det til grunn at fortetting skal skje med kvalitet i omgivelsene og med

I planarbeidet skal det utredes om det er grunnlag for andre grep, og om det er grunnlag for endrede høydebestemmelser i ulike områder innenfor sentrumstrekanten.

Helhetlig grep for utvikling av arealene øst for Brugata: I kommuneplanens arealdel (2018-2030) er det satt av arealer for utbygging på østsiden av Brugata, innenfor avgrensningen av sentrumskjernen. Gangbrua som stod ferdig i 2015 knytter området sammen med sentrumstrekanten, og gir et potensial for fotgjengervennlig og bymessig utvikling av arealene. Det er etablert noe handel i form av store næringsbygg, og til nå har utviklingen i denne delen av Vålebru skjedd gjennom egne planer for hvert tiltak. Resultatet er sløsing med arealer og en situasjon hvor verken veg (Brugata er fylkesveg), parkeringsareal, avkjørsler eller gang- og sykkelvegssystem forholder seg til omgivelsene på en god måte. Arealene har en helt annen karakter enn den tette kvadraturen på vestsiden av elva. Det er interessant at i den originalplanen fra 1899 var det regulert kvartalsstruktur også her, men dette er aldri blitt realisert. I arbeidet med ny sentrumsplan tas det sikte på å komme fram til en god struktur for videre utvikling. Bygningstopologi, høyder, gateløp, adkomstforhold, parkeringskrav, grønnsstruktur og uteoppholdsarealer, gang- og sykkelforbindelser og funksjonsblanding må sees i sammenheng.

Helhetlig grep for dagens trasé for E6 når vegen er lagt om: Løsninger for avlastet vegnett gjennom Ringebu sentrum er et viktig tema i arbeidet med ny sentrumsplan. Målet må være å redusere barrierevirkningen, tilrettelegge for myke trafikanter og gjenopprette den historiske forbindelsen mellom sentrumstrekanten og stasjonsområdet. Når E6 legges om gir det muligheter for å tilrettelegge for god byform langs det som blir lokalveg og tettstedsgate. Gateløpet skal fungere som tettstedsgate, men også omkjøringsveg når E6 er stengt. Det må tas stilling til ny vegbredde, eventuelt kantstopp for buss, bredde på fortau, bebyggelsesstruktur inntil vegen, grønnsstruktur og krysningspunkter.

Arkitektonisk og estetisk utforming: Ett av målene for mulighetsstudie for fortetting og byggehøyder er å få fokus på hvordan nyskapende arkitektur og landskapsarkitektur kan styrke og berike stedets karakter og identitet. Som grunnlag for revidert sentrumsplan er det viktig å finne svar på hva som er fortetting med kvalitet i et kompakt tettsted i Gudbrandsdalen som har jernbanestasjon og bymessig bebyggelsesmønster?

Eksisterende estetisk veileder for Ringebu kommune er fra 1990, og det er behov for en bevisstgjøring om arkitektur og estetikk i tettstedene. Det bør lages en ny estetisk veileder - i første omgang med fokus på kommunesenteret, der en synliggjør hva som er god fortetting - med utgangspunkt i de tre prinsippene for tilpasning: underordne, sideordne eller overordne. Materialbruk og fargebruk med fokus på stedstilpasset moderne arkitektur og landskapsarkitektur.

Barn og unges oppvekstvilkår: I planarbeidet skal det vurderes om og hvordan barns oppvekstmiljø påvirkes av planforslaget. Arealbruken i sentrum påvirker barn og unge på flere måter. Et kompakt sentrum med korte avstander vil være positivt for barn og unges livsmiljø. Trafikksikkerhet, lokalisering av offentlige funksjoner, tilgang på leke- og aktivitetsarealer er av stor betydning for barn og unges oppvekstvilkår.

Naturressurser: Det er innslag av dyrka mark innenfor planavgrensningen, men omdisponering av disse arealene til andre formål er avklart i overordnet plan. I innspill til varsel om planoppstart skriver Direktoratet for mineralforvaltning at det må vurderes hvordan eventuelle drivverdige masser innenfor planens avgrensning kan komme samfunnet til gode før de gjøres utilgjengelige ved videre utbygging.

Friluftsliv: I planarbeidet er det viktig både å ha fokus på uteoppholdsarealer internt i tettstedet, men også å ivareta tilrettelegging for nærtur og gåing, som har stor betydning for folkehelsen. Ringebu er en av tre casekommuner i forskningsprosjektet *Planlegging for nærtur og folkehelse*, som ble gjennomført i 2019 av NINA Lillehammer i samarbeid med Institutt for arkitektur og planlegging ved NTNU og Institutt for landskapsarkitektur ved NMBU. Resultatene fra intervjuer med representanter fra Kultur og næring, Plan og teknisk og Helse og omsorg viser at nærtur er et tema som er lite synlig i kommuneforvaltningen. Nærtur er både friluftsliv, transport, folkehelse og arealplanlegging. En av konklusjonene i forskningsrapporten er at det ofte er fokus på de grønne områdene utenfor sentrum, men nærturene starter som regel i det grå. Nærtur og gåing bør få større betydning i arealplanleggingen ved å legge vesentlig mer vekt på et sammenhengende hovednett for gåing, som kobler sammen de grå og de grønne ferdselsårene.

Planlagte nye uteoppholdsarealer innenfor planavgrensningen er:

- Offentlig elvepark ved Vålebrua - nord i området for reguleringsplan for Brugata 16.
- Aktivitetspark ved Ungdomshuset
- Eventuell utvidelse av Lekeparksen ved Rådhuset

Våla er en viktig blågrønn struktur som har et potensial for økt synlighet og rekreasjon. Fra rett sør for E6 er det tursti langs Våla ned til munningen i Lågen. Nord for E6 er det på begge sider av elva arealer som har potensiale til å bli attraktive offentlige rekreasjonsarealer. I et kommunalt prosjekt med forskjøvning langs Våla, ble det for noen år tilbake prosjektert gangbru, elvepark og tursti. I den omgang ble kun gangbrua realisert, men det ble ervervet grunn til en tursti. I reguleringsplanarbeidet må det både ut fra potensialet for forskjøvning og rekreasjonsverdi, men også ut fra elvas status som vernet vassdrag, vurderes hva slags arealformål som er mest hensiktsmessig langs elvebreddene, og utstrekningen av disse.

Grunnforhold: NVE skriver i høringsinnspill til oppstart av planen at det utarbeides en geoteknisk vurdering i forbindelse med planarbeid i området, og at dette senest må gjennomføres i forbindelse med detaljreguleringsplan, jf. rundskriv H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling. NVE skriver også at det må vurderes om det er behov for en skredfarekartlegging som dokumenterer tilstrekkelig sikkerhet mot skredfare, og som sammen med valgte arealformål, fastsatte hensynssoner og bestemmelser, ivaretar at kravene i TEK17 § 7-3 Sikkerhet mot skred kan tilfredsstilles.

Sentrumsplanen skal være en områdereguleringsplan, der utvalgte delområder skal detaljeres såpass mye at planen kan danne grunnlag for en byggesøknad. Det betyr at det må gjennomføres en geoteknisk vurdering av disse områdene i planprosess for sentrumsplanen.

Vedleggsliste

Prosjektplan for Vålebru inn i framtida: https://www.ringebu.kommune.no/f/p9/i27326b28-91a2-41a6-ae98-072c21740e9f/valebru-inn-i-framtida_prosjektplan_version_2.pdf

Stedsanalyse for Vålebru: https://www.ringebu.kommune.no/f/p9/i622b8d0f-1e05-4055-a658-3cfba69508fb/stedsanalyse_omradereguleringsplan-for-valebru_aug2021.pdf

Handelsanalyse for Ringebu kommune: https://www.ringebu.kommune.no/f/p9/ic1ff58c7-6907-4a1e-becf-68b7e0743a7f/10224062-rapport-handelsanalyse-ringebu_revisjon02.pdf

Medvirkningplanen Vålebru inn i framtida: <https://www.ringebu.kommune.no/f/p9/i90f1de3e-ae7-4d25-a134-397dc94e4173/medvirkningsplan.pdf>

Oppsummering av innspill i medvirkningsportal: <https://www.ringebu.kommune.no/f/p9/iaa496f06-b32d-4103-9063-30cb08e030e1/innspill-fra-medvirkningsportal-081120-080221.pdf>

Resymé fra foredrag med Peter Butenschøn på Ringebu bibliotek

<https://www.ringebu.kommune.no/f/p9/i58d10891-34dd-4c0f-b0eb-f9a5042fb091/resyme-fra-foredrag-med-butenschon-pa-biblioteket-02112021.pdf>

